

גמ"ר 5042/12/15 - מדינת ישראל נגד ששון לוי

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

גמ"ר 5042-12-15 מדינת ישראל נ' לוי

בפני
בעניין: כבוד השופטת שרית זוכוביצקי-אורי
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

ששון לוי

הנאשמים

גזר דין

העבירה והעבר

הנאשם הודה בכך שביום 23.8.15 נהג במשאית סטה ימינה והתנגש ברכב שעצר בשול ובו 4 צעירים. הרכב נגרר על-ידי המשאית משך עשרות מטרים עד לעצירתו. ברשלנותו גרם הנאשם למותו של אבישי ליברטי ז"ל (להלן: "המנוח") שנהרג במקום התאונה, לפגיעה קשה בעמיחי זמירי שמצוי מאז במצב של חוסר הכרה, לחבלה של ממש בנוסע מתן בן עליז שאושפז למשך מספר ימים בעקבות פגיעה בארובת העין ולחבלה עצמית של הנאשם בידו. הנאשם הורשע בעבירות בניגוד לסעיפים 304 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977, סעיפים 262(2) בצירוף סעיפים 38(2)+3, 64 יחד עם סעיף 40 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א - 1961 (להלן: "הפקודה"), ובניגוד לתקנות 21(ב)(2) ו- 40, לתקנות התעבורה, התשכ"א - 1961 (להלן: "התקנות") ביחד עם סעיף 68 לפקודה.

הרכב שנפגע בתאונה ובו ישבו הצעירים עמד כולו בשול, ולנאשם היה שדה ראייה פתוח של 170 מטר כדי להבחין ברכב שעמד בשול.

הנאשם בן 72 יליד 1944, בעל רישיון נהיגה שנים רבות ועסק בנהיגה לפרנסתו.

הנאשם צבר לחובתו 25 הרשעות תעבורה קודמות ביניהן הרשעה משנת 1994 של גרימת תאונת נזק בשל סטייה מנתיב.

לנאשם אין עבר פלילי.

תסקיר שירות המבחן

בתסקירו המליץ שירות המבחן להסתפק בחצי שנת מאסר שתרוצה בעבודות שירות לצד מאסר על תנאי ופסילה. עוד המליץ שירות המבחן על הטלת מבחן למשך חצי שנה כדי לשלב את הנאשם בקבוצה טיפולית.

הנאשם נשוי ואב ל- 4 בוגרים. הנאשם התפרנס מנהיגה במשך 50 שנה מתוכן 30 שנה כנהג משאית. לאחר גרימת התאונה הפסיק הנאשם לעבוד.

על פי התסקיר הנאשם סובל מבעיות בריאות שונות ולאחרונה החל טיפול בדיאליזה.

בת אחת של הנאשם נהרגה בגיל 18 בתאונת פגע וברח ובת נוספת נפטרה ממחלה בגיל שנתיים.

הנאשם קבל אחריות לתאונה וחש צער ורגשות אשמה עמוקים על תוצאותיה.

כתוצאה מהתאונה מתמודד הנאשם עם קושי נפשי. הנאשם הפסיק הטיפול שנועד לסייע לו להתמודד עם קשייו. הנאשם טרם הביע הסכמה להשתתף בקבוצה טיפולית בשל קשיי מרחק.

על פי התסקיר קיים חשש להתדרדרות במצבו הבריאותי והנפשי של הנאשם אם יאסר .

טיעונים לעונש

עדותם של אביו ואמו של המנוח

הורי המנוח העידו בהרחבה על בנם אשר נהרג בטרם מלאו לו 21 . על סגולותיו ויחודו של בנם, האכפתיות שהייתה לו לסובביו על פעילותו הרבה ודאגתו לזולת.

האב הגיש מכתב, האם הגישה שיר מרגש וכואב והוגשה תפילה שנכתבה על ידי המנוח טרם מותו.

בנוסף הוגש מכתב מטעם משפחתו של עמיחי זמירי שנותר מאז התאונה ועד היום מחוסר הכרה. המשפחה מתמודדת באופן יומיומי עם מצבו של בנם המצוי כפסע מהמוות ואינה משה ממיטתו.

לטענת ב"כ המאשימה קיים קשר הדוק בין מידת הרשלנות של הנאשם בתיק גרם מוות ברשלנות לבין העונש שיש להשית עליו. בקשר לנסיבות התאונה טען ב"כ המאשימה כי התאונה התרחשה בשעת בוקר, בכביש עירוני רחב כאשר לנאשם היה שדה ראייה פתוח של 170 מטר אשר אפשר לו להבחין ברכב שעמד בשול. סיבת הסטייה לא הובהרה.

לטענתו קיימת לנהג רכב כבד חובת זהירות מוגברת בשל התוצאות הקשות שעשויות להיגרם כתוצאה מפגיעתו ברכב

אחר ואין לנתק את הקשר הסיבתי בין רשלנות הנאשם לבין תוצאותיה הקשות של התאונה.

ב"כ המאשימה הפנה למספר פסק דין המבטאים את הצורך בענישה מחמירה של מאסר בפועל בעבירות של גרם מות ברשלנות. לטענתו בפסקי הדין נקבעה הלכה על פיה בשל הערך המוגן של קדושת החיים יש ליתן התחשבות מינורית בנסיבות הנאשם אף במקרים בהם מדובר בנאשם מבוגר הסובל מבעיות בריאות ומאסר בעבודות שירות הינו עונש חריג לכלל. (כך בגמ"ר (י-ם) 6351-10-15). כמו כן יש להביא בחשבון את כמות הנפגעים והאפשרות לצבור העונשים לכל נפגע. ב"כ המאשימה טען כי מצבו הקשה של עמיחי זמירי שכתוצאה מהתאונה נותר מחוסר הכרה בין חיים למוות אינו פחות חמור ממות.

לטענת המאשימה מתחם הענישה נע בין 10 חודשי מאסר ועד 20 חודשי מאסר בפועל, בצד מאסר מותנה ופסילה לצמיתות, קנס ופיצוי למשפחת המנוח ולמשפחתו של עמיחי. המאשימה ציינה בהגנותה כי מדובר בנאשם נורמטיבי שמיהר להודות ולקחת אחריות על מעשיו, בעל עבר תעבורתי מקל יחסית שיש להתחשב אף באובדן שחווה, בגילו ובנסיבותיו הרפואיות.

ב"כ הנאשם טען כי מדובר בסטייה קלה ימינה וברשלנות רגעית. לטענתו מתחם הענישה על פי החוק נע בין חצי שנת מאסר בעבודות שירות ועד ל- 3 שנים.

ב"כ הנאשם ביקש להתחשב בקושי של הנאשם לעכל את האסון הנורא לאחר אובדן ביתו בגיל 18 בתאונת דרכים פגע וברח. עוד ביקש ב"כ הנאשם להתחשב במצבו הרפואי והנפשי של הנאשם ובהתדרדרות שחלה בהם מאז התאונה, במצבו הכלכלי שהורע מאז התאונה ובעברו התעבורתי המקל יחסית נוכח 50 שנות נהיגה כנהג מקצועי.

ב"כ הנאשם הדגיש את העובדה שהנאשם לקח אחריות מידית לתאונה, את תרומתו למדינה בצבא, את היותו אדם נורמטיבי ואת רגשות האשמה שמלווים אותו.

לטענתו אין זה המקרה המתאים להטלת מאסר בפועל אשר תפיס אולי את הרצון לנקום בנאשם על מעשיו אך לא ישיב לחיים את המנוח, יגרום לנזק לנאשם ולא יוביל להרתעת הרבים. לטענתו השתת מאסר בפועל בתאונות דרכים של גרם מוות ברשלנות לא הובילה להפחתה בתאונות הדרכים או להפחתה במספר ההרוגים.

ב"כ הנאשם טען כי מדובר ברשלנות ברף התחתון והגיש פסיקה מרובה לתמיכה בעמדתו. לטענתו קיימת רשלנות תורמת כי הרכב הנפגע עמד שלא לצורך בשולי הכביש בניגוד לחוק.

ב"כ הנאשם בקש לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהטיל על הנאשם מאסר בפועל שירוצה בעבודות שירות. לטענתו יש להתחשב בכך שבשל גילו המבוגר של הנאשם לא יחודש רישונו. כמו כן טען כי אין מקום להשית פיצוי על הנאשם שכן לא מדובר בהליך אזרחי.

הנאשם פנה לבית המשפט ובקש את רחמיו נוכח מצבו הבריאותי, הנפשי והכלכלי.

חומרת העבירה ומתחם הענישה

הקטל בכבישי הארץ שהינו מכת מדינה מזה שנים רבות, וחומרתה של עבירת גרם מוות ברשלנות הפוגעת בערך המקודש ביותר של קדושת החיים הובילו את בתי המשפט פעם אחר פעם למסקנה, כי הענישה המחייבת הינה מאסר בפועל אחורי סורג ובריה.

הנאשמים בעבירה זו הינם לא פעם אנשים נורמטיביים, שגם עולמם חרב עליהם עת גרמו למותו של אדם אחר. עם זאת לא יכולה להיות סימטריה בין סבלו של הנאשם בעבירה לסבלה של משפחת הקורבן.

בהטלת עונש המאסר על מי שגרם ברשלנות למותו של אדם בתאונת דרכים מובעת עמדה תקיפה וברורה כנגד נגד תאונות הדרכים והגנה על ערך קדושת החיים.

כדברי בית המשפט העליון למשל ברע"פ 2996/13 נייאזוב נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 13.8.14):

"הם (-עונשי מאסר, ש.ז.א) משקפים את הצורך במאבק בקיפוח חיי אדם בדרכים, המהוה, למרבה הצער, תופעה שכיחה במחוזותינו, ומדיניות הענישה משקפת את היחס לקדושת חיי אדם. האמת תורה דרכה, כי הענישה במקרי גרימת מוות ברשלנות בגדרי תאונות דרכים או תאונות אחרות היא אתגר קשה, שכן עסקינן ככלל בנאשמים נורמטיביים שמעו והתרשלו בהיסח הדעת של רגע, וחרב עולמן של שתי משפחות; בראש וראשונה, וברמה עילאית, של משפחת הקרבן שקופדו חיו בשל רשלנות; אליה נכמר הלב. אך במרבית המקרים ישנה גם טראומה לפוגע ולמשפחתו, לא רק בשל הענישה אלא בשל המעשה, ומאמינים אנו איפוא כי הנאשמים מתייסרים אף הם, בכלל וגם בפרשה שלפנינו. כפי שאמרו זאת בתי המשפט הקודמים בתיקים אלה שלפנינו, מלאכת גזירת הדין בכגון דא קשה היא מן הרגיל, וכדברי הנשיא שמגר בר"ע 530/84 שפר נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (4) 162, 163 '...שאנו דנים בעבירה שאינה כרוכה בפגמים מוסריים או בשחיתות, אלא ביטויה כידוע לכולנו, באופן התנהגותו של האדם הנוהג ברכב'. מכל מקום, בנסיבות אלה של אבדן חיים, לעובדת מותם של הקרבנות ולקדושת חייהם נודעת חשיבות רבה בענישה; עוד משכבר הימים כתב מ"מ הנשיא זילברג (ע"פ 211/66 שפירא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד כ (3) 375, 382 (1966)) דברים אלה שלא פג טעמם: 'לי נראה כי הוראת המינימום האמורה בסעיף 64 של פקודת התעבורה (נוסח חדש) באה לטעת בלב האזרח יחס של הכרת כבוד מיוחדת בפני קדושת החיים, ולכן משהוכחה רשלנותו של הפוגע הממית שומה עלינו להטיל עליו עונש מאסר, חוץ אם אשמתו היא כקליפת השום ממש - דבר שלא אירע במקרה שלפנינו'."

עקרון הגמול בענישה הוא אחד מעקרונות יסוד בשיטת המשפט. אין המדובר בצורך בנקם כפי שטען הסניגור אלא בהתוויית דרך הענישה כנגד מי שחטא כלפי החברה. כל חברה מתוקנת המבקשת לשמור על חוסנה ולהגן על הפרטים בה צריכה לשמר את זכותה להעניש את מי שחטא כלפיה או כלפי מי מפרטיה, הגם אם אין בעונש כדי לרפא או להשיב לאחר את תוצאות מעשיו של הנאשם.

כדברי בית המשפט בע"פ 6358/10 קבהא נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 24.3.11):

"עם כל הצער שבדבר סבורני כי יש ליתן במקרה דנן משקל מכריע לשיקולי הגמול וההרתעה ואין בנסיבותיו

האישיות של המערער כדי להקטין את הצורך בהעדפת האינטרס הציבורי כי על המורשעים בעבירת גרם מוות ברשלנות יוטל עונש מאסר בפועל, כך שיועבר לכלל החברה מסר חד וברור כי יש להקפיד על חוקי התנועה על מנת להילחם בנגע תאונות הדרכים, הגובה מחיר כבד מדי יום.

סעיף 64 לפקודה קובע כי העונש בגרם מוות ברשלנות נע בין מאסר של 6 חודשים בעבודות שירות ועד 3 שנות מאסר בפועל (ניתן לחרוג מהרף התחתון במקרים מיוחדים).

בע"פ 6755/07 אלמוג נ' מדינת ישראל, לא פורסם מיום 16.11.09, נקבעו הכללים המנחים למלאכת גזירת הדין בעבירות של גרם מוות ברשלנות כתוצאה מתאונת דרכים:

"נדמה שקיימים שלושה כללים מנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות. האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם ע"י אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות."

קביעת רף הענישה תתבצע על פי מידת הרשלנות של הנאשם. לצורך קביעת רמת הרשלנות יש לבחון את נסיבות גרימת התאונה, יש לבחון האם מדובר ברשלנות רגעית או רשלנות נמשכת, האם התלוו לרשלנות זו עבירות תעבורה נוספות והאם ישנו אשם תורם מצד ג'. עוד התייחסו בתי המשפט למספר הנפגעים כאלמנט לקביעת העונש.

במקרה דנן מוסכם על הצדדים כי לנאשם שנהג במשאית, היה שדה ראייה פתוח של 170 מטרים קודם מקום התאונה, בהם יכול היה להבחין ברכב העומד בשול. אין חולק כי הרכב שעמד בשול היה שם בניגוד לחוק, עם זאת הוא לא חרג מהשול לתוך נתיב הנסיעה. בנסיבות אלה אני קובעת כי מדובר ברשלנות ברמה בינונית. עוד יש להתייחס לעובדה כי הנאשם גרם למותו ברשלנות של המנוח לצד גרימת חבלות קשות לשניים נוספים מנוסעי הרכב, אחד מהם עדיין מחוסר הכרה ונסעד על-ידי משפחתו.

בקביעת מתחם הענישה אתייחס לפסקי דין שבהם התרחשה פגיעה בנסיבות דומות. ב"כ המאשימה וב"כ הנאשם הגישו פסקי דין רבים המתייחסים לתאונות שהתרחשו בנסיבות דומות.

ברע"פ 5263/14 זוהר נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 8.9.14) (להלן: "פרשת זוהר") נדון ערעורו של נאשם שנהג בשעת לילה בנתיב הימני מבין שלושה וסטה לפתע לעבר השול ופגע ברכב שעמד בעומק השול ובנהגו שהיה מחוץ לרכב. המנוח לבש אפוד זוהר והחליף צמיד עקב תקר בגלגל אך לא הציב לפני הרכב משולש אזהרה כנדרש לפי חוק. שדה הראייה של הנאשם היה 200 מטר והייתה במקום תאורת הרחוב.

בית המשפט לתעבורה קבע כי מתחם הענישה הראוי הינו בין 6 חודשי מאסר בעבודות שירות לבין 15 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם נגזרו 10 חודשי מאסר בפועל ו- 26 חודשי מאסר על תנאי, 10 שנות פסילה ופיצוי למשפחת הקורבן בסך 15,000 ₪. בבית המשפט המחוזי הוחמרה הענישה ל- 16 חודשי מאסר בפועל ומאידך נגזרה שנת מאסר

על תנאי. יתר הרכיבים נותרו ללא שינוי. בית המשפט העליון דחה את הערעור וקבע כי העונש נמצא במתחם הענישה.

מוצאת אני לצטט מתוך פסק דינו של בית המשפט המחוזי עפ"ג (ת"א) 26904-04-14 **זוהר נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 2.7.14) (שהוגש על-ידי המאשימה) באשר לרמת הרשלנות במקרה של סטייה לשול ובאשר למתחם הענישה אותם קיבל **בית המשפט העליון**:

"לשיטתנו מדובר ברשלנות ממשית שניתנת להגדרה כרשלנות חמורה: נוסע לו המערער בכביש פתוח, דבר אינו חוסם את שדה ראייתו, המנוח היה עם אפוד זוהר, ניתן היה להבחין בו, המנוח מצוי על השול והמערער אמור היה להבחין בו במועד. המערער ככל הנראה לא הבחין בו ומכל מקום לא נהג תוך התחשבות בנתון זה וסטה לשול מסיבה שאיננה ידועה ואיננה ברורה. סטייה לשול ככלל - יכולה להיעשות רק במקרי מצוקה, שעל-כן הנהיגה כולה צריכה להיות תוך הקפדה על אי ירידה אליו. בימ"ש קמא קבע ובצדק כי רכב המנוח היה כולו בתוך השול. המערער התנגש בו בחוזקה פעמיים והעיף את המנוח כמתואר לעיל, בגדר "הרשלנויות" בתיקים מסוג זה, סטייה שכזו ללא סיבה מהווה רשלנות חמורה וכך היה מקום להגדירה.

כיוון שהסנגוריה ייחסה משקל רב להגדרת הרשלנות כרשלנות רגעית נאמר את הדברים הבאים:

בתיקי התאונות ככלל וגרימת מוות ברשלנות ביניהם מדובר תמיד ברשלנות רגעית, שהרי אין מדובר במעשים מתוכננים. תאונות דרכים טיבן וטבען שהן נגרמות במשך שניות ספורות ולא מעבר לכך. כיוון שכך הביטוי רשלנות רגעית גם אם הוא נכון לעניין ממד הזמן שמדובר בו, איננו תוחם את גבולותיה של היקף הרשלנות ואיננו מצביע על כך שמדובר ברשלנות קלה.

כאמור, במקרה הנוכחי הרשלנות היא משמעותית. נראה לנו על כן כי יש ממש בטענת המדינה שלא לרשלנות מסוג זה שמור מתחם הענישה שתחילתו ב- 6 חודשי עבודות שירות.

מקובלת עלינו הטענה שמתחם ענישה שתחילתו בעבודות שירות צריך להישמר לאותם מקרים שבהם הענישה במאסר באה לתת ביטוי לערכם של חיי אדם בהבדל מביטוי להיקפה של הרשלנות. שגה על-כן בימ"ש קמא כאשר סבר שזהו הרף התחתון ההולם את הנסיבות שהוכחו. מתחם הענישה בענייננו צריך לשיטתנו לעמוד על 12 עד 24 חודשי מאסר. מתחם זה משקף הן את מעשה העבירה בנסיבותיו ואת הענישה הנוהגת כפי שהיא באה לביטוי בפסיקתם של בתי-המשפט על כל ערכאותיהם."

בגמ"ר (ת"א) 6797-01-15 **מדינת ישראל נ' נתח**, לא פורסם (מיום 6.11.16) (להלן: "פרשת נתח") נדון נאשם שנסע בנתיבי איילון בנתיב הימני מבין שלושה, באור יום כששדה הראיה פתוח לפניו למרחק של 150 מטרים. הנאשם סטה ימינה מסיבה שאינה ידועה והתנגש ברכב שעמד בשול וגרם למותו של נהג הרכב. הנחת המוצא של בית המשפט הייתה כי רכב הנאשם עמד בצמוד לקו השול אך כל כולו היה בתוך השול. בית המשפט קבע כי מדובר ברשלנות ברמה בינונית. בית המשפט אבחן את המקרה מפרשת זוהר וקבע כי הרכב עמד בצמוד לשול ולא הוכחה נהיגה במהירות גבוהה, וזאת בניגוד לפרשת זוהר. בית המשפט קבע כי לכל אחד משלושה מדרגי הרשלנות - נמוכה, בינונית וגבוהה קיימים מתחמי ענישה שונים. מתחם הענישה המתאים לדרגת רשלנות בינונית הינו בין 10 ל- 20 חודשי מאסר בפועל, פסילה בין 7 ל- 10 שנים, מאסר מותנה, קנס ופיצוי עונשי למשפחת המנוח. עוד נקבע כי 6 חודשי מאסר בעבודות

שירות הינו עונש המצוי במתחם של גרם מוות ברשלנות קלה.

בית המשפט גזר על הנאשם 10 חודשי מאסר בפועל, 10 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, פסילת רישיון למשך 10 שנים ופיצוי למשפחת הקורבן בסך 10,000 ₪.

לעניין קביעת מתחם ענישה נפרד על פי רמת הרשלנות בעבירה של גרם מוות ברשלנות ראו גם בע"פ (ת"א) 40285-10-15 **מדינת ישראל נ' פישמן**, לא פורסם (מיום 21.12.15) ובערעור לבית המשפט העליון שנדחה ברע"פ 501/16 **פישמן נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 14.2.16)

עפ"ת (חי') 9420-05-09 **הרשה נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 1.10.09) שהוגש על ידי ב"כ הנאשם הינו פסק דין ישן יחסית שניתן קודם לפסקי הדין בפרשת זוהר ופרשת נתח. שם מדובר בנאשם אשר סטה ממסלול נסיעתו ימינה לשול, כשלפניו שדה ראייה של 250 מטרים ופגע ברכב שעמד בתוך השול כשאורותיו דולקים ומנועו פועל. ברשלנותו גרם הנאשם לתאונת דרכים בה נהרג אחד הנוסעים ברכב החונה בשול, ולפציעתם החמורה של שניים ולחבלה של יתר המעורבים. בפסק הדין נקבע כי מדובר ברשלנות רגעית ולא חמורה. בגזירת העונש נלקחו בחשבון גם העובדה שהנאשם סבל ממצב נפשי ירוד ופוסט טראומה בעקבות התאונה ומוכנותו לפסילה לצמיתות, עברו התעבורתי הדל יחסית והיותו אב לחמישה ילדים. בית המשפט לתעבורה השית על הנאשם 7 חודשי מאסר בפועל ואילו בית המשפט המחוזי בערעור הקל את עונשו של הנאשם ל 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות ולצד זאת החמיר את עונש הפסילה מ- 10 שנים לצמיתות.

בגמ"ר (י-ם) 5351-10-15 **מדינת ישראל נ' נג'יב**, לא פורסם (מיום 5.2.17) נרדם הנאשם לזמן קצר סטה לשול וגרם למוותו של אדם שעמד לצד הדרך וטיפול באופנועו שהתקלקל. בית המשפט קבע כי מתחם הענישה הינו בין 6 חודשי מאסר לבין 24 חודשים ופסילה בין 5 שנים ל- 20 שנה. חרף גילו של הנאשם (בן 77), מצבו הבריאותי הקשה, היותו ללא עבר פלילי קודם ועבר תעבורתי לא מכביד, ועל אף ששירות המבחן המליץ על הטלת מאסר בעבודות שירות, הושתו על הנאשם עונש מאסר של 12 חודשים אחורי סורג ובריה, פסילה לצמיתות, מאסר מותנה של 12 חודשים ופיצוי משפחת הקורבן בסך 20,000 ₪. יש לשים לב לכך במקרה זה הנאשם בצע שתי עבירות תעבורה נוספות לאחר קרות התאונה.

בעפ"ג (ב"ש) 379-04-15 **ויצמן נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 16.7.15) נדון ערעורו של נאשם, נהג אוטובוס שנסע בכביש 6 סטה ימינה מנתיבו לתוך השול, ופגע במשאית שעמדה בשול עד לחילוץ. על פי הנסיבות לפני המשאית הוצב משולש אזהרה ויתכן שחלק ממנה בלט לתוך נתיב הנסיעה הימני עד חצי מטר. שדה הראייה של הנאשם היה פתוח למרחק של 850 מטרים והוא יכול היה להבחין במיקומה המדויק של המשאית. בשל ההתנגשות בין האוטובוס לבין המשאית קופדו חייהם של 4 מנוסעי האוטובוס, 6 מהנוסעים נפגעו בחבלות קשות ו- 4 נוספים ביניהם הנאשם נחבלו בחבלות קלות. בשל הצטברות הפגיעות הושתו על הנאשם 4 שנות מאסר בפועל. בית המשפט המחוזי קבל את הערעור בנושא הצטברות הפגיעות שאינו מקובל בעבירת הרשלנות, קבע כי מתחם הענישה המתאים לעבירה הינו בין 18 ל- 36 חודשי מאסר בפועל והעמיד את העונש על 3 שנות מאסר בפועל. בית המשפט ציין, את חובת הזהירות הגבוהה המוטלת על נהג רכב ציבורי וקבע כי אין מדובר ברשלנות בדרגה נמוכה עם זאת קבע כי אין מדובר ברשלנות נמשכת.

ב"כ הנאשם הגיש אסופת פסקי הדין בהם גרמו נאשמים למותו של אדם בתאונת דרכים כתוצאה מסטייה מנתיב בהם קבע בית המשפט כי מדובר ברשלנות רגעית ובעקבות זאת לרשלנות בדרגה נמוכה יחסית, [ראו למשל גמ"ר (נצ') 235-03-10 **מדינת ישראל נ' מנסור**, לא פורסם (מיום 26.2.12), רע"פ 548/05 **לוי נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 19.1.06) (להלן: "**פס"ד לוי**")], ע"פ (ב"ש) מדינת ישראל נ' נאפוז, לא פורסם (מיום 27.2.08), [גמ"ר (נצ') 4403-12-08 **מדינת ישראל נ' בן שלמה**, לא פורסם (מיום 7.9.10)].

סבורה אני כי לאחר פסק הדין בפרשת זוהר אין לומר עוד כי סטייה מנתיב לתוך השול כששדה הראיה פתוח וכהרכב עומד בשול וניתן להבחין בו בנקל הינה רשלנות בדרגה נמוכה ויש לסווגה לכל הפחות כרשלנות בינונית (כפי שנקבע בפרשת נתח) ועד לרשלנות גבוהה.

לצד זאת יש להזכיר את ע"פ 41013-04-13 (חי') **כרמון נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 4.7.13), שהובא אף הוא על-ידי ב"כ הנאשם, בו הורשעה נאשמת בגרם מוות ברשלנות כתוצאה מפגיעה במשאית שעמדה בשול שעה שהנהג ירד מצדו הימני של הרכב.

במובחן מיתר פסקי הדין דלעיל ומהמקרה שבפני נקבעה בפסק דין זה רשלנות תורמת מובהקת מצד המנוח בכך שהעמיד את המשאית בולטת לנתיבה של הנאשמת וירד מצידה הימני כשהוא פותח הדלת לתוך הכביש. בהתחשב ברשלנות התורמת של המנוח קוצרה תקופת מאסרה בערעור ממאסר בפועל של 11 חודשים ל- 6 חודשי מאסר שרוצו בעבודות שירות. בפסק הדין נקבע כי טעותה של הנאשמת הייתה בהפעלת שיקול דעת, כיוון שלא מדובר היה בסטייה מנתיב [וראו בפסקי דין נוספים שהוצגו על-ידי ב"כ הנאשם באשר לאשם תורם מובהק -קע"פ 4261/04 **פארין נ' מדינת ישראל**, פד"י נט(3) 440 ות"ד (ק"ג) 6042/06 **מדינת ישראל נ' זמנה**, לא פורסם (מיום 1.9.08) וגמ"ר (פ"ת) 7-04-12 **מדינת ישראל נ' אלטרסקו**, לא פורסם (מיום 11.11.12)].

במקרה דנן לא מצאתי כי הוכחה רשלנות תורמת מצדו של המנוח ודאי לא רשלנות של ממש ולא נטען ולא הוכח כי הרכב הנפגע בלט מן השול. על אף שהשול אינו מקום טבעי ובטוח לכלי רכב, ידוע כי השול נועד למצבי חירום. גם אם הרכב לא היה במצב חירום שהצדיק העמדתו בשול אין לומר כי בכך ישנו אשם תורם ודאי לא ברמה המצדיקה הפחתה של ממש באשמה ובענישה. עם זאת לא התלוותה לסטייה מנתיב הנסיעה עבירות נוספות כגון עבירת מהירות כך שאין מדובר ברשלנות ברמה החמורה ביותר אלא ברשלנות בינונית.

בגזירת העונש יש להתחשב בכך שהנאשם נהג במשאית ועל כן חלה עליו חובת זהירות מוגברת כלפי עוברי הדרך [ראו עפ"ג (ב"ש) 20491-10-16 **סקיק נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 1.2.17)] וכן בכך שמדובר במספר נפגעים ובחומרת פגיעתם. המנוח שנהרג במקום התאונה, עמיתי זמירי המצוי עד היום מחוסר הכרה מצב אשר בית המשפט קבע כי ההבחנה בינו לבין גרימת מוות הינה סמנטית ושניים נוספים ביניהם הנאשם אשר נחבלו. אמנם אין בריבוי הנפגעים כדי להביא לענישה מצטברת אך יש בה כדי להוות נסיבה לחומרה.

סבורה אני כי מתחם הענישה שנקבע בפרשת נתח הולם את המקרה שבפני, ולפיכך המתחם ההולם הינו בין 10 ל- 20 חודשי מאסר בפועל, 7-10 שנות פסילה, מאסר מותנה, קנס ופיצוי למשפחות הנפגעים.

אציין כי פסק הדין אליו הפנה ב"כ הנאשם בנוגע לפיצוי כספי הינו פסק דין ישן [ע"פ (חי') 47/05 מור נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 6.4.06)]. מאז פסק דין זה חל שינוי בנושא זה באופן שכדבר שבשגרה מטילים בתי המשפט פיצוי עונשי על נאשמים בגרימת מוות בתאונות דרכים למשפחות הקורבנות.

השלכות הנסיבות האישיות על העונש

לעולם הענישה היא אינדיבידואלית, הבוחנת את מצבו של הנאשם על רקע מכלול נסיבות האירוע (ראו למשל בע"פ 433/89 אטיאס נ' מדינת ישראל, פ"ד (מג' 4) 170). אף לאחר תיקון 113 לחוק העונשין שומה על בית המשפט להניח לצד מתחם הענישה המקובל את המקרה האינדיבידואלי שבפניו ולשקול מה יהיה העונש המתאים ואיזה שיקול הינו המרכזי וזאת בהתאם לנסיבותיו האישיות של הנאשם, עברו ונסיבות ביצוע העבירה. [ראו תפ(חי) 43073-11-13 מדינת ישראל נ' זובידא, לא פורסם (מיום 14.9.16)].

כך גם קבע המחוקק בסעיף 40ד(א) במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977

אפשרות לחרוג ממתחם הענישה כשישנה אינדיקציה שיקומית של ממש.

לנסיבותיו האישיות של הנאשם ינתן משקל מסוים אך לא גבוה, בשל העובדה שלרוב נאשמים בעבירות אלו הם נורמטיביים שכאמור גם עליהם חרב עולמם ביום גרימת התאונה. כך שלעולם יהיו נסיבות הנאשם ייחודיות אך בכל זאת ראוי למצב את הענישה בעבירות מסוג זה במאסר הפועל.

ב"כ הנאשם הציג פסקי דין רבים הנוגעים לחריגה ממתחם הענישה בשל נסיבות מיוחדות הקשורות למצבו הנפשי של הנאשם המצדיקות התחשבות בנאשם והטלת עונש של מאסר בעבודות שירות, וביניהם: פס"ד לויין בו התחשב בית המשפט בכך שהנאשמת הינה בעלת מעמד בתחום החינוך שעולמה חרב עליה בעקבות תאונת הדרכים, מטופלת פסיכיאטרית וסועדת את אביה הקשיש; ע"פ 2432 סורפין נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 25.11.02) בו התחשב בית המשפט בכך שהנאשמת הינה אם ל-3 ילדים שבעקבות התאונה סבלה מדיכאון; ע"פ (ב"ש) 4208/07 מדינת ישראל נ' נאפוז, לא פורסם (מיום 27.2.08) בו התחשב בית המשפט בכך שהנאשמת הינה אם חד הורית לשני פעוטים ובעלת נטיות אובדניות מאז התאונה, שגרמה למותם של 4 מאותו שבט בדווי אליו היא משתייכת; בע"פ 1319/09 כהן נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 13.5.09) בו התחשב בית המשפט בכך שאם ייאסר הנאשם יהיה על רשויות הרווחה להוציא את בנו מהבית בשל מצבו הבריאותי והנפשי החריג; בת"פ (ב"ש) 8049/09 מדינת ישראל נ' חזן, לא פורסם (מיום 11.11.10) בו התחשב בית המשפט בכך שהנאשם שגרם לתאונת דרכים בה נהרג חברו סובל ממצב נפשי קשה בעקבות התאונה שיש חשש כי יחמיר במאסר.

אציין כי מדובר בפסקי דין ישנים יחסית, מהם ניתן היה ללמוד לכאורה כי החריג הוא הכלל וכי לרוב בתי המשפט יטו להקל בענישה ולעמידה על מאסר בעבודות שירות.

מאז קבע בית המשפט העליון בפסק הדין בעניין לויין כי לא בנקל יקבעו נסיבות חריגות שיצדיקו חריגה ממתחם הענישה

לקולא, כך למשל ברע"פ 3714/15 מלר נ' מדינת ישראל, טרם פורסם (מיום 8.6.15) (להלן "פס"ד מלר"), הדן בעניינה של נאשמת אשר פגעה ברוכב אופניים שנסע על פס השול מצידה הימני וגרמה למותו. חרף העובדה שהנאשמת הויתה בהריון בסיכון גבוה ונשאה ברחמה תאומים לאחר שנים רבות של טיפולי פוריות, ועל אף המלצת שירות המבחן קבע בית המשפט כי מצבה אינו מצדיק חריגה ממתחם הענישה והטיל עליה 10 חודשי מאסר בפועל. פסק דין זה בולט בעיקר בהשוואה לפסק דין סורפין הדן בנסיבות דומות יחסית להבדיל מכך שבפסק דין מלר נקבע כי הנאשמת נהגה לאחר שעות רבות ללא שינה. בפסק דין סורפין ניתן משקל משמעותי לנסיבותיה המיוחדות של הנאשמת כאם ל-3 ילדים ולתסקיר שירות המבחן ועונשה הופחת מ-12 חודשי מאסר בפועל ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות ואילו בפסק דין מלר, נסיבותיה האישיות של הנאשמת לא היוו נסיבות המצדיקות הקלה בעונש והימנעות ממאסר מאחורי סורג וברח והוחלט להשית עליה מאסר מאחורי סורג וברח למשך 10 חודשים.

פסק דין זה של בית המשפט העליון משקף את האופן בו בתי המשפט רואים את עבירת גרם המוות ברשלנות, את ההחמרה בענישה בנושא בשנים האחרונות ואת הצורך להעמיד את רף הענישה על מאסר בפועל.

ברוב פסקי הדין מדובר בנאשמים נורמטיביים שעולמם חרב עליהם כתוצאה מהתאונה, שחוו חוויה קשה ומטלטלת והם סובלים מפוסט טראומה. אולם אין מקום להשוות בין אסונו של הנאשם אל מול אסונו של משפחת הקורבן. יש להפנים את צורך בענישה ברורה ומשמעותית מאחורי סורג וברח, כזו המעלה על נס את ערך קדושת החיים ומביאה בחשבון קודם כל וראשית לכל את המנוח ומשפחתו, את אלו שעולמם חרב עליהם במלוא מובן המילה ולנצח, כתוצאה מהתאונה, אשר לא הייתה מתרחשת אלמלא רשלנותו של הנאשם.

עם כל הצער, על הקושי שיסב מאסר בפועל על הנאשם ומשפחתו, על הנאשם לשלם את חובו לחברה. על משפחת המנוח לדעת כי דמו של יקירם אינו הפקר, כי מי שהביא למותו יתן על כך את הדין וכי לא עורכים השוואה בין אסונו לאסונו של הנאשם. אסונו של המשפחה הוא נצחי, עונשו של הנאשם עם כל הקושי הגלום בו אך זמני הוא.

ראוי לציין בהקשר הזה את פסק הדין אליו הפנה ב"כ הנאשם בגמ"ר (ת"א) 4028-03-14 מדינת ישראל נ' פישמן, לא פורסם (מיום 8.9.15) שם מדובר בגרם מוות ברשלנות כתוצאה מנסיעת הנאשמת ברמזור אדום. בית המשפט התחשב בנאשמת ששכלה את אחיה במלחמת יום הכיפורים, ובנטייתיה האובדניות והשית עליה מאסר בעבודות שירות בלבד. ב"כ הנאשם לא ציין זאת אך על פסק דין זה הוגש ערעור שהתקבל בערכאה המחוזית. לאחר ביצוע חודשיים של עבודות שירות הושת על הנאשמת מאסר למשך 10 חודשים אחורי סורג וברח וזאת חרף המתחם המתחיל ב-12 חודשי מאסר ובהתחשב בכך שהנאשמת ריצתה חודשיים של עבודות שירות.

בית המשפט הדגיש את ערך קדושת החיים וציין כי האופן בו יש ליתן ביטוי לערך זה הוא באמצעות הטלת מאסר בפועל. [ע"פ (ת"א) 40285-10-15 מדינת ישראל נ' פישמן, לא פורסם (מיום 21.12.15)] ערעור הנאשמת בבית המשפט העליון נדחה [רע"פ 501/16 פישמן נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 14.2.16)]

באשר להמלצת שירות המבחן, ראשית מדובר בהמלצה בלבד שאינה מחייבת את בית המשפט [ראו לדוגמה עפ"ג (מרכז) 34383-10-16 מדינת ישראל נ' קדר, טרם פורסם (מיום 12.2.17)]. שנית המלצה זו נסמכת על מצבו

הנפשי של הנאשם ועל הצורך בשיקומו, ואולם עולה מהתסקיר כי הנאשם אינו משתף פעולה באופן מלא עם הגורמים הטיפולים. הנאשם הפסיק את הטיפול הפסיכולוגי והתרופתי בו החל וטרם הביע הסכמתו לטיפול הקבוצתי שהוצע לו. גם באשר למצבו הרפואי איני מקבלת הטענה כי הדבר מהווה סיבה להימנע ממאסר. הגורמים הרפואיים בכלל יודעים לתת הטיפול המתאים בתוך הכלל ומחוץ לכתליו בהתאם לצורך.

בע"פ 5956/13 **מדינת ישראל נ' אבו נגמה**, לא פורסם (מיום 28.11.13) כי מצב בריאותי מהווה נסיבה לקולא בתוך המתחם ולא לחריגה ממנו:

"חשוב להדגיש כי על פי הוראות סימן א'1 בפרק ו' לחוק העונשין, אשר התווסף לחוק בשנת 2012 במסגרת תיקון מס' 113, נסיבותיו האישיות של נאשם אינן מובאות במניין השיקולים בעת קביעת מתחם הענישה עצמו אלא אך בשלב קביעת עונשו של הנאשם בתוך אותו המתחם."

(והשוו עם פרשת נג'יב דלעיל, וראו עוד ע"פ (ת"א) 9443-02-16 **דבורה נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 28.3.16) שם מדובר בנאשם בן 78 החולה בפרקינסון, ע"פ 11445/05 **רוט נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 20.6.06) שם הודגש כי אף מצב בריאותי מסכן חיים אינו עילה להימנע ממאסר ושבתי הסוהר ערוכים לכך).

כאמור מתחם הענישה הרלוונטי הינו בין 10 חודשי מאסר ל- 20 חודשי מאסר ובין 7 שנות פסילה ל-10 שנות פסילה.

לקולא התחשבתי במצבו הנפשי והבריאותי של הנאשם, בגילו, בנכונותו להודות בעבירות שבצע מיד וליטול עליהן אחריות ולחסוך זמן שיפוטי, בעברו התעבורתי שאינו מכביד הנאשם שרובו ישן ובכך שאינו מסוגל להמשיך ולנהוג כתוצאה מהתאונה.

על יסוד טיעוני הצדדים והאמור לעיל, אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:

1. מאסר בפועל למשך 12 חודשים.

הנאשם יתייצב ביום 25.6.17 בשעה 10:00 בבית המעצר במגרש הרוסים לצורך ריצוי עונש המאסר.

2. למאסר למשך 12 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים.

התנאי הוא שלא ינהג בזמן פסילה או על העבירות בהן הורשע.

3. פוסלת את הנאשם מלנהוג למשך 10 שנים. אין צורך בהפקדה. הפסילה תחושב מיום הפסילה עד תום ההליכים

4. פסילה למשך 24 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא שלא ינהג בזמן פסילה או יבצע אחת מהעבירות בהן הורשע.

5. הנאשם יפצה את משפחת המנוח בסך של 15,000 ₪ ואת משפחתו של עמיחי זמירי בסך של 10,000 ₪. וזאת תוך 6 חודשים מהיום. התשלום יבוצע במזכירות בית המשפט שתפעל ליישום ההחלטה.

הודעה לנוכחים הזכות לערער על גזר הדין תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, כ"ט ניסן תשע"ז, 25 אפריל 2017, בנוכחות הצדדים.